

הכנסת העשרים וחמש

יוזמת : חברת הכנסת חוה אתי עטייה

פ/25/2488

הצעת חוק זכויות הדייר בדיוור הציבורי (תיקון – עיגון זכויות דייר ממשיך בדיוור הציבורי), התשפ"ג–2023

1. החלפת סעיף 3 בחוק זכויות הדייר בדיוור הציבורי, התשנ"ח–1998¹, במקום סעיף 3 יבוא :

3. "דייר ממשיך (א) נפטר זכאי או עבר להתגורר במוסד סיעודי,

יהיה הדייר הממשיך רשאי להמשיך ולהתגורר בדירה הציבורית עם קרוביו, ובכפוף להוראות סעיף קטן (ג) תחתום איתו החברה לדיוור ציבורי על חוזה שכירות, ויראו את הדייר הממשיך כמי שבא בנעלי הזכאי לכל דבר ועניין.

(ב) הוראות סעיף זה יחולו על דייר ממשיך, אם לא הייתה בבעלותו, או בבעלות קרובו, דירה או מקרקעין אחרים, בחמש השנים שקדמו למועד פטירת הזכאי או למועד שבו עבר הזכאי להתגורר במוסד סיעודי, וכל עוד אין בבעלותו, או בבעלות קרובו, דירה או מקרקעין אחרים.

(ג) בתקופה של שנתיים, שתחילתן במועד פטירת הזכאי, או במועד שהוא עבר להתגורר במוסד סיעודי, לא יעלה שכר הדירה שישלם הדייר הממשיך על שכר הדירה שהיה משתלם על ידי הזכאי אילו המשיך להתגורר בדירה הציבורית.

¹ ס"ח התשנ"ח, עמ' 278.

(ד) השר רשאי לקבוע כי הוראות סעיף קטן (א) לא יחולו, או יחולו בסייגים שיקבע, על אדם הטוען לזכות לשכירות לפי הוראות אותו סעיף קטן, במקרה שהוראות הסעיף הקטן האמור חלו כבר על דייר ממשיד, שנפטר או שעבר להתגורר במוסד סיעודי."

דברי הסבר

חוק זכויות הדייר בדיוור הציבורי, התשנ"ח-1998, מבוסס על כמה עקרונות חברתיים וביניהם תיקון עוול היסטורי שנעשה לתושבי השכונות, מתן פתרונות דיוור לאוכלוסיות במצוקה, צדק חלוקתי ומניעת עוני בין-דורי על ידי מתן זכויות ירושה לבנים ובנות ממשיכים. ואולם, משפחות רבות בדיוור הציבורי, נעדרות משאבים כדי להשקיע ברכישת דירתם הציבורית להבטחת עתיד ילדיהם ומניעת כניסת הדור השני למעגל העוני.

משפחות רבות הנתמכות בקצבת הבטחת הכנסה נאבקות על קיומן היום-יומי, כך שאין בידין אף להשקיע בילדיהן כדי שאלו יוכלו לרכוש את הכלים לבניית עתיד בטוח. למשפחות רבות נותרו בנים או בנות שאין להם כל פתרון דיוור למעט הדירה של הוריהם הקשישים בדיוור הציבורי. עיגון זכויותיהם של דיירים ממשיכים היא כלי ראשוני וחיוני למניעת הרחבת מעגל העוני לדורות הבאים.

בחוק זכויות הדייר בדיוור הציבורי והן בחוק הדיוור הציבורי (זכויות רכישה), התשנ"ט-1998 מעוגנת ההכרה בזכות לקיום בכבוד של הדיירים ובחובה לצדק חלוקתי ולתיקון העוול ההיסטורי שנעשה, בעיקר כלפי עדות המזרח ותושבי הפריפריה. עוול, הטמון בהבדל בין מי שיושבו ואף זכו לקבל בעלות על הנכסים וילדיהם קיבלו את הזכות לבנות בית נוסף על "אדמת הנחלה" שנחשבה כקניינם, ובין דיירי הדיוור הציבור שנושלו מזכות זו ונחשבו לשוכרים בלבד ללא זכות קניין על האדמה עליה נבנתה דירתם. עם חקיקת חוק זכויות הדייר בדיוור הציבורי, התשנ"ח-1998, ניתנה לדייר ממשיד הזכות להמשיך להתגורר בדירה ואף לרכוש אותה בהתאם לתנאים הקבועים בחוק.

בחוק ההסדרים לשנת 2009, תוקן החוק האמור, והסעיף שאיפשר לדייר ממשיד להמשיך ולהתגורר בדירה הוחלף, כך שדייר ממשיד יוכל להמשיך ולגור בדירת הוריו רק אם הוא עצמו זכאי לדירה בדיוור הציבורי. בפועל, אמות המידה שנקבעו לזכאות לדיוור ציבורי בכללי משרד הבינוי והשיכון מצמצמות מאד את הזכאות. כך למשל, אימהות חד הוריות לילד אחד, אינן זכאיות לדיוור ציבורי. לדברי נציגי משרד הבינוי והשיכון, עדכון הקריטריונים התרחש אך ורק בגלל המחסור במלאי דירות הדיוור הציבורי. וכך, משפחות רבות שמצבן הכלכלי והסוציאלי מצריך דיוור ציבורי דחוף נשארות מחוץ לתור (כולל משפחות המקבלות הבטחת הכנסה).

לפיכך, מוצע לעגן את זכויותיהם של דיירים ממשיכים בהתאם למתכונתו המקורית של החוק משנת 1998, שמטרתה הייתה לממש את עקרונות השוויון בחלוקת משאבי המדינה והזכות החוקתית לקורת גג, והקנתה זכות לדיירים הממשיכים להמשיך ולהתגורר בדירה הציבורית בה חיו הוריהם או בני זוגם ובה התגוררו מילדותם.

הצעות חוק זהות הונחו על שולחן הכנסת העשרים ושלוש ועל שולחן הכנסת העשרים וארבע על ידי חברת הכנסת אורלי לוי אבקסיס (פ/635; פ/1566/24).

הצעת החוק זהה לפ/1566/24 ולפיכך לא נבדקה מחדש על ידי הלשכה המשפטית של הכנסת.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
כ"ט בשבט התשפ"ג (20.02.2023)

